

[Udenrigsministeren.]

Grundlinie fra vor Side. Det staar mere som en Undtagelse, indrømmet i et Tilfælde, hvor det ikke kan faa praktiske Følger, og jeg mener derfor, at man uden Bekymringer kan gaa med dertil.

Jeg skal da anbefale det høje Ting de tre Forslag til Rigsdagsbeslutning til velvillig Behandling.

Jøsen Christensen: Aftalerne mellem Danmark og Tyrkiet angaaende Handels- og Skibsfartsforholdene og Bosættelsesbetingelserne har hidtil hvilet paa et ret løst Grundlag og har været underkastet ret stærke Svingninger, ikke mindst under og efter Verdenskrigen. Jeg kan kun, og deri er mit Parti enigt, hilse det med Tilfredshed, at Danmark i sit Samkvem med andre Lande faar disse Forhold lagt fast gennem bestemte Aftaler. Ved at gennemlæse Forslaget til Rigsdagsbeslutning kan jeg ikke finde noget som helst i dets enkelte Bestemmelser, som gør det betænkeligt at stemme for det, og jeg kan derfor paa mit Partis Vegne anbefale det høje Ting at stemme for det foreliggende Forslag til Rigsdagsbeslutning i Anledning af en under 31. Maj 1930 i Angora afsluttet Bosættelses-, Handels- og Skibsfartstraktat mellem Danmark og Tyrkiet med dertil hørende Slutprotokol.

Hvad jeg har sagt om Forslaget vedrørende Danmark og Tyrkiet, gælder ogsaa Forslaget vedrørende Danmark og Lithauen og Forslaget om en Handelstraktat mellem Danmark og Bolivia. Jeg kan paa mit Partis Vegne anbefale det høje Ting at stemme for samtlige tre Forslag til Rigsdagsbeslutning.

Carl F. Madsen: Paa mit Partis Vegne skal jeg tillade mig at anbefale det høje Ting at tiltræde Forslagene om, at der meddeles Samtykke til Traktaterne med Slutprotokoller med Tyrkiet, Lithauen og Bolivia.

Tvede: Da det ærede 3die Medlem for 1ste Kreds (Schovelin), som plejer at behandle disse Sager for mit Parti i dette høje Ting, er blevet syg, skal jeg tillade mig paa mine Meningsfællers og egne Vegne at fremsætte nogle Bemærkninger.

De tre foreliggende Forslag til Rigsdagsbeslutning er for saa vidt forskellige, som det ene drejer sig om en Bosættelses-, Handels- og Skibsfartstraktat med Tyrkiet, det andet om en Handels- og Skibsfartstraktat med Lithauen og det tredje kun om

en Handelstraktat med Bolivia, men fælles for dem alle tre er det, at Danmark og de tre nævnte Stater gensidig forpligter sig til at anvende Mestbegunstigelsesprincippet.

Som det vil erindres, har det fra konservativ Side været udtalt, at vi fandt Mestbegunstigelsesklausulen saa usikker og svævende, at vi mente, der maatte findes andre Former end de hidtil anvendte for Handelstraktaters Udformning. Men siden er Spørgsmaalet om Forstaaelsen af Mestbegunstigelsesprincippet, som der jo er afvigende Meninger om, kommet til en Udredning i Genève, og det vil meget bero paa, hvilket Resultat man der kommer til, hvilken Værdi der kan tillægges Mestbegunstigelsesretten. I et konkret Tilfælde ansaa vi det fra konservativ Side for rettest at lade Spørgsmaalet om Mestbegunstigelsesretten afgøre ved den i den paagældende Traktat fastsatte Voldgift, men det mente i hvert Tilfælde i Sommer den højtærede Regering og de andre Partier ikke.

I den Traktat, der er afsluttet med Tyrkiet, er det i Artikel 27 fastsat, at Tvistigheder, der maatte opstaa mellem Parterne angaaende Traktatens Fortolkning, og som ikke har kunnet bilægges ad diplomatisk Vej, gennem en særlig Voldgiftsaftale skal gøres til Genstand for Voldgift, medens saadanne Tvistigheder med de andre to Lande ifølge henholdsvis Artikel 24 i Traktaten med Lithauen og Artikel 6 i Traktaten med Bolivia skal forelægges den faste Domstol for mellemfolkelig Retspleje i Haag. Disse Bestemmelser kan være meget værdifulde, men vil man ikke bruge dem, er der ikke nogen Tilfredsstillelse ved at have dem.

Som Forholdene nu ligger, efter at Toldvaabenhviletraktaten i denne Samling er vedtaget og jo maa respekteres, finder jeg, da det, som sagt af det ærede 1ste tingvalgte Medlem (Jøsen Christensen), maa antages, at de tre Traktater vil kunne blive til Gavn for vor Samhandel med de tre Lande, at vi fra vor Side maa se bort fra vor liden Tillid til Værdien af den nævnte Bestemmelse og tiltræde Forslagene, idet vi saa afventer den Afgørelse, der kan komme fra Genève.

Jeg forstod paa det ærede 1ste tingvalgte Medlem, at han ikke mente, vi burde have denne Sag i Udvalg, men jeg tror dog, ikke mindst efter det, den højtærede Minister har udtalt i Dag om de særlige Bestemmelser, der er kommet ind i Bolivia-traktaten, at det vilde være hensigtsmæssigt og rigtigt, at vi i et Udvalg gik de Be-